

הביאני חדריו

גליון 328

מדינת הגדה"ד מינצד שליט"א

רחמנא ליבא בעי

שמחה לו, ועכ"ז העדיף את העוה"ז, כלומר שבעוה"ז אפשר לבא לידי עונג רוחני שלא כדאי להפרד ממנו בשביל לבא לגן עדן.

כל זמן שביהמ"ק היה על מכוננו, כהנים בעבודתם, לויים בשירים ובזמרים, ישראל בנויהם, נפשו של אדם היתה נפרדת מן הגוף, היה רואה את תפקידו האמיתי שלשמה הוא נברא, כל חייו היו העונג הרוחני, והכיר את האמת שהאמצעי אמצעי והמטרה מטרה ולא להיפך חלילה.

עלינו לקונן ולמרר בבכי, לכסוף ולהשתוקק, מתי נגיע למצב הזה שנצא מן החושך לאורה, שהרוח תשלוט בנו, שלא תהיה חלילה לצרכי הגוף, והרגשות הגוף יהיו משועבדים אך להרגשות הרוח, להרגיש את העונג של הרוח ולא את עונג הגוף שאין בו שום מטרה ותכלית בפני עצמה.

על עזבם את תורת

על מה אבדה הארץ דבר זה נשאל לחכמים ולא פירשוהו, מי האיש החכם ויבין את זאת וגו', עד שבא הקב"ה ופירשו בעצמו על עזבם את תורתו, ודרשו חז"ל על שלא בירכו בתורה תחילה, וביאר ר' יונה דהיינו שלא היתה התורה חשובה בעיניהם, ועל זה רק א-ל דעות יכול להעיד, כי במעשים זה פחות ניכר, אבל הי"ת יודע בפנימיות הבני אדם כמה התורה חשובה בעיניהם, כמה כואב לאדם להשיג ולהבין בתורה, וכמה משתוקק האדם לקיים תורה ולהדבק בתורה.

לפעמים נמצאים במצב רחוק רחוק מהתכלית שלזה נבראה כל הבריאה, נשאר לנו משהו שבמשהו, וזה הדרך היחידה שיש, אין צורה מלאכותית להפעיל את הלב לעונג הרוחני, הדרך היחידה והנכונה המובילה לתכלית זו היא עסק התורה ועמל התורה ללא הפסק, לקיים את המצוות בכל כוחו ויכלתו, זו הצורה היחידה להפעיל את ההרגשות הפנימיות הנכונות.

צריך לדעת שזה האבילות על החורבן, זה הכאב הגדול שעלינו לכאוב, את המרחק הזה שיש לנו מהתכלית הנרצית, שלא ההפסד איסור יהיה קשה לאדם, אלא מה שלא הבין דיו את הסוגיא ולא הרגיש את הטעם המתוק לשפוך נפשו לפני ה' בתפילה, ולא הרגיש דיו את העונג בקיום המצוות, את העונג בברכות שמברכים לפני ה'.

האדם ועד סופו יהא דבוק בה', ירגיש בעונג הרוחני, להתענג על ה' וליהנות מזיו שכינתו.

כמה נשאר לנו, רק במדה מועטת, אבל את עיקר התכלית כמעט שאבדנו לגמרי, הדביקות בהי"ת ללא הפסקה, להתענג על ה' בלא די, בעסק התורה, בתפילה, בברכות, בקיום המצוות, בהכשר לקיום המצוות דהיינו בהליכה לישון, בקימה, באכילה, להרגיש שזה מכשיר לעבודת ה' כמש"כ הרמב"ם, להרגיש גם בזה את העונג שזה מכשיר לעבודת ה', הרי הכל התהפך, הפתורא פתורא והפתורא פתורא.

מתי אבא ואראה פני אלוקים

האדם מורכב מגוף ורוח, ישנה מריבה תמידית מי ישלוט, ברור שהגוף נברא לשמש את הרוח, אין לו תפקיד ותכלית בפני עצמו, אינו משמש לשום מטרה אלא לשמש את הרוח, במצבינו אנו לא רק שהגוף לא משמש את הרוח, אלא הוא גם משבש את הרוח, המריבה ביניהם האם האמצעי יהיה אמצעי והמטרה מטרה, או חלילה יהפך האמצעי למטרה והמטרה לאמצעי.

כל זמן שהמקדש היה קיים ולא חטאנו, הרוח שלט בגוף, הגוף שימש את הרוח, הרגשות האדם היו הרגשות הרוח, השתוקקות האדם היתה השתוקקות הרוח, להדבק בבורא ית', כאבי האדם היו כאבי הרוח, "מתי אבא ואראה פני אלוקים", "נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' לבי ובשרי ירננו לא-ל חי", אדם הרגיש חסר כשלא הבין את הגמ', אושר האדם היה שזכה לעמול בתורה ולהשתפך בתפילה לפני בוראו וקונו, קיים מצווה עם כל הלב, והשתמש בגוף אך כמכשיר לרוח, אכילתו היתה בשביל שתהא נפשו בריאה לעבודת ה', ענוגיו היה העונג האמיתי והרוחני שאין כמותו, ולתכלית זו נברא האדם.

שלא יטעה אדם לחשוב ולומר שנברא להתענג על בוראו אך ורק בגן עדן, מפורש לא, אדם נברא להתענג על בוראו אף בעולם הזה, אדה"ר כשנברא היה בגן עדן, וכשחטא גורש משם, אח"כ נתנה לנו התורה בשביל שאדם יעסוק בה כראוי ובכך נמצא הוא בגן עדן, יש את האפשרות להדבק בבורא בעוה"ז במדה מסוימת יותר מעוה"ב, הרי משרע"ה לא רצה להסתלק מן העולם, הוא ידע היטב את הגן עדן

אנא אישתיירנא משפירי דירושלים

חז"ל מגדירים את החורבן כדבר כה קשה עד שקשה עלינו לתפוס ולקלוט גודל ההפסד והאבדון שאבדנו בחורבן, וכדאיאת (ב"מ פד.) ר' יוחנן אמר אנא אישתיירנא משפירי דירושלים, כלומר שבר' יוחנן אפשר לראות איך היתה ירושלים קודם החורבן, ומה ראו אצל ר' יוחנן, שכשנח נפשיה דריש לקיש ולא הוה רווחא שמעתיה הוה קא צווח ככרוכיא היכא את בר לקישא עד דשף דעתיה, זו היא הגדרת חז"ל על ירושלים קודם החורבן.

אפשר שגם היום אדם יעסוק בתורה ויהיה שקוע בתורה, בתפילה ובעבודת ה', אבל המהות של ירושלים היתה שכשארין רווחא שמעתיה הוה שף דעתיה, המודד הפנימי של האדם כמה כואב לו, כמה מר לו, כשאינו מבין את הסוגיא, הפסד איסור זה דבר קשה לאדם, ולא ראינו את ההפסד אצל האדם כשחסר לו בהבנת סוגיא או במדריגה יותר גבוהה שלא הגיע אליה, הרי אין סוף למדריגות שאדם יכול להגיע, כמה עולה לו בחיים שלא הגיע לזה, כמה זה מטריד אותו, כמה אינו יכול לישון מחמת כך, איפה הלב נמצא, על מה אדם מצטער באמת, כמה זה כואב ועד כמה זה כואב, זה המודד הפנימי.

הרי כל אחד יודע שהעולם לא נברא בשביל האיסור, בשביל הנאות עולם הזה, ובכל זאת מאז חורבן ביהמ"ק אף שאדם עוסק בתורה הכאב שלו על האיסור, וכדאמרו חז"ל הני תלת מילי נשתנה שמייהו מאז חורבן ביהמ"ק וחד מינייהו זה פתורא פתורא ופתורא פתורא, שולחנך ושולחנך, כשביהמ"ק היה קיים "שולחנך גדול משלהם", השאיפה היתה אך דביקות בהי"ת, זה הפנימיות ועל זה הכאב ובזה השמחה באמת, ומאז חורבן ביהמ"ק הכל התהפך, השאיפה היא לשולחנך, הוא נהיה השולחן הגדול והשולחן שלנו זה נהיה השולחן הקטן, כך ההרגשה הפנימית.

הרי איסור וכל העוה"ז זה רק הכשר ולא תכלית בפני עצמו, הרי העוה"ז נברא להתענג על ה' וליהנות מזיו שכינתו, לדבוק בהי"ת, ואם כתוב יפה שעה אחת של תשובה ומעש"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, פירשו שבעוה"ז אפשר להרגיש עולם הבא יותר מכל העוה"ב, ולתכלית זו נברא האדם, שמתחילתו של

אחרונים לא נתגלה קיצם

מצינו בחז"ל בכמה מקומות בענין דורות הראשונים ודורות האחרונים, מצינו דר"י ור"ל דנו מי עדיף מהם, ואמרו בירה תוכית, והיינו אביהמ"ק, שבבית הראשון אמנם היה ע"ג"כ ושפכ"ד, מ"מ אחר שבעים שנה חזרה בירה לישראל, והנה עתה כבר קרוב לאלפיים שנה מחורבן בית שני ולא תקנו את המעוות.

חז"ל אומרים ראשונים נתגלה עוונם נתגלה קיצם, אחרונים לא נתגלה עוונם לא נתגלה קיצם, ראשונים זה היה חטא חיצוני ותוקן אחר שבעים שנה, אבל אחרונים שזה חטא פנימי, ויאמר ה' על עזבם את תורת, חוסר בפנימיות, זה לא תוקן כבר קרוב לאלפיים שנה.

חלילה לנו להתיימש, "זירם ימינו וישבע בחי עולמים", אכן הכל יתוקן, ובידינו לתקן את המעוות, לא לחנם הקב"ה הגלנו, זה מובטח, ביד האדם לתקן, ועלינו לדעת שצריך לכאוב את החסרון הזה, דווקא הוא שלא נתפרש, אם אכן חרב ירושלים היינו שחסר בכל המהות והתכלית, עיקר הבריאה היא להתענג על ה' וליהנות מזיו שכינתו, לא די במעשים, צריך שהלב יפעל כך בהרגשותיו, זה יהיו השאיפות הרצונות וההשתוקקות, כמה ההפסד שעדיין אין לנו את זה.

מאי שנא ראשונים

עוד איתא בגמרא בברכות (דף כ' ע"א) א"ל ר' פפא לאביי מאי שנא ראשונים דאתרחיש להו ניסא ומאי שנא אנן דלא מתרחיש לן ניסא, בשני דר' יהודה כולי תנויי בניזקין הוה, ואנן קא מתנינן שיתא סדרי וכו', א"ל קמאי הוו קא מסרי נפשייהו אקדושת השם, אנן לא מסרינן אקדושת השם וכו'.

שאלה זו אנו גם שואלים מ"ש ראשונים דאיתרחיש להו ניסא ואנן צווחינן כוליה יומא וליכא דמשגח בן, התשובה היא רחמנא ליבא בעי, ובנוסח הגמרא קמאי הוי קא מסרי נפשייהו אקדושת השם, לא די בחיצוניות, השאלה כמה ליבא יש, כמה מסרי נפשייהו, כמה מאמץ עושים, כמה עושים עם התגברות, כמה עושים עם התחזקות, כמה זה עולה לאדם בחיים, קמאי מסרי נפשייהו בכל לבם נפשם ומאודם, רחמנא ליבא בעי, הם ברכו בתורה תחילה - היתה התורה חשובה בעיניהם, התענגו על ה', ואצל הבתראי זה לא נמצא, אין את המסרי נפשייהו, אין את ההתאמצות,

זה לא עולה בחיים, הכואב זה האיסור ולא מה שלא רוחא שמעתינה,

הפנימיות חסרה. אלו הדברים שהביאו לחורבן, זה לא תוצאות מהחורבן, ל"ש

שתשרה שכינה בשעה שאדם לא דבק בשכינה, כשבני אדם לא דבקים בשכינה מה מקום יש להשראת שכינה בתחתונים, רק בשעה שנכשיר ליבנו ויהיה לב דרחמנא בעי ע"י כך נזכה לבנין ביהמ"ק בחזרה, וכשידבק לבנו בה' ובתורתו מיד יבנה המקדש, ולזה צריך להכשיר את הלב.

חז"ל הביאו חורבן ביתר על מה חרב, שהיו עולים לירושלים היו בוזזים את בתיהם והיו אומרים הלואי ונשברו רגלינו ולא היינו עולים לירושלים, כשלא הבינו שיותר גרוע להפסיד לא לעלות לירושלים מלהפסיד את הבית זה הביא את החורבן, שהיה אכפת וכואב על הפסד איסר, ולא היה את השף דעתיה של ר' יוחנן כשלא רוחא שמעתינה, לא הרגישו שכדאי לעלות לירושלים לראות פני ה' על אף איבוד כל ביתו, הכל שווה להפסיד בשביל זה, וכשלא מבינים את זה אין מקום להשראת שכינה, אין תכלית מזה.

גודל האבידה בחורבן ביהמ"ק

עוד איתא בחז"ל דרבי הוה דריש איכה בכ"ב אנפין, ור' יוחנן הוה דריש איכה בס' אנפין, לא מפני שזה גדול מזה, אלא דורו של רבי שהיו יותר קרובים לחורבן היה רק כ"ב חורבנות, אבל ר' יוחנן שהיה קצת יותר מאוחר היו כבר שישים חורבנות, צריך להבין שכלל שמתרחקים יותר, כך החורבן יותר גדול.

ר' יוחנן היה דור אחד אחר רבי, בדור אחד זה עבר מכ"ב חורבנות לס' חורבנות, אצל רבי אחר כ"ב אנפין הספיק להתעורר להגיע לאבל הרצוי והראוי על ירושלים, אצל ר' יוחנן היה צריך שישים אופנים להגיע להבין את מהות החורבן, דורינו אנו שישים רבוא אנפין לא יספיקו לנו להבין את הששים רבוא חורבנות מאז דורו של ר' יוחנן, לא נספיק בזה להכיר את גודל האבידה של החורבן, בדורו של רבי עוד היה את רבי שיעורר לך, ובדורו של ר' יוחנן את ר', אבל בדורינו אנו אין אפי' מי שיגיד ויסביר לנו את גודל האבידה בחורבן ביהמ"ק.

צריך את הלב להרגיש ולהבין את גודל האבידה, הדבר ברור שהדרך היחידה לכך היא אחת ויחידה, קיום התורה והמצוות ועסק התורה, וקיום דברי חז"ל, ככל שהאדם ישתדל יותר ויותר ויתאמץ ולא ירפה ולא יפסיק את הרצף בזה, כל אחד הוא וביתו, כמובן אך ורק בצורה שאפשר, אסור לעשות דברים יותר מן הכוחות, אבל כל מה שאפשר לעשות לעשות בצורה הנכונה בכל לבבו נפשו ומאודו, זה יביא את "רחמנא ליבא בעי", את לב האדם להדבק בה' להשתוקק ולשאוף לקרבת ה', אם ניתן לנו כזה תפקיד בהכרח שזה ביכולתינו, וזה יקרה בסוף, ובידינו להקדים כל אחד ואחד לפי מה שהוא.

נתנו לנו את ימי האבילות בכדי שהאדם יתעורר וירגיש את ההפסד והחסרון ואת האבדון, את הריחוק מהתכלית הנרצית, לעורר אותנו, וככל שנקיים יותר מה שלמדנו מדברי חז"ל, זה יביא לתיקון המושלם, את הדבר הזה שלא נתפרש עיונם, נבין ונקבל את זה.

ככל שנשתדל יותר נזכה יותר בקרוב, נזכה בהקדם לבנין ציון ונחמת ירושלים, להחזרת השכינה למקומה, ונחזור להדבק בהי"ת שזה תכלית כל העולם, לדבוק בה' בלי די.

ואני קרבת אליכם לי טוב

אנו נמצאים גם באבילות על החורבן וגם בשמחה של סיום מסכת, אכן אינם שני דברים סותרים, אלא אדרבה רק מי שסיים מסכת, וכן מי שסיים זמן וכלומר שהשלים את הזמן, רק הוא יכול להתאבל, רק הוא יכול להבין את גודל האבילות על החורבן.

באגדות חז"ל על חורבן ביהמ"ק איתא (תענית כט.) שבחורבן נכנסו שמונים אלף כהנים למקדש וזרקו את המפתחות למעלה, ואמרו לא זכינו להיות גזברים נאמנים, ואמרו אנו מחזירים את המפתחות, יצאה כעין פיסת יד וקיבלתן מהם, והם קפצו ונפלו לתוך האור.

כידוע מאבד עצמו לדעת זה מהעבירות החמורות ביותר, על זה כתוב "זאת נפשותיכם אדרוש", זה חמור מאוד לאבד עצמו לדעת, וכתוב ששמונים אלף כהנים נכנסו לתוך אש ונשרפו, וכי הם היו עבריינים הכהנים האלו, וכי היו מאבדים עצמם לדעת, הם היו חסידי עליון! הרי יצאה כעין פיסת יד וקיבלתן מהן, זה לא סתם משהו, והם קפצו לתוך האש, איך יכול להיות הדבר הזה?

אינם חוטאים! אינם פושעים! אלא פה חז"ל הדגימו לנו בעצם את הצער האמיתי והנכון על חורבן הבית, מה הפירוש חורבן הבית, איבוד הקירבה הגדולה להקב"ה, שבאופן טבעי הצער הוא כל כך רב עצום ונורא, עד שאף בכל כוחותיהם ניסו למנוע מעצמם מלהזרק לכבשן האש, ועם כל הכוחות שלהם התאמצו לעכב זאת, אבל הצער הוא כל כך עמוק, שאין בכוחות לא טבעיים ולא על טבעיים של אדם לעצור את עצמו מלקפוץ לתוך האש, הם היו אנוסים מכח הצער הנורא של איבוד הקירבה להקב"ה, שעל אף שנתגברו כאריות לא יכלו לעכב מעצמם הדבר הזה - לקפוץ לתוך האש, מפני שהצער הוא כל כך איום ונורא שטבע האדם מחייב אותו להשרף באש מרוב צער על כזה דבר.

כלומר, העונג והשמחה והאושר שיש לאדם בהתקרבות לה' ובהידבקות לה' ובהשראת שכינה הוא כל כך גדול, עד כדי שאם אדם מאבד את זה, הצער הוא כל כך נורא שהוא לא גובר על עצמו מלאבד עצמו.

מי שלא טעם עונג הרוחני לא יכול לדעת כמה הוא איבד בחורבן הבית, כמה איבדנו בסילוק השכינה וניהיה חוסר קירבה להקב"ה, וחז"ל מאד החמירו באבילות על החורבן, כי מי שאינו מתאבל על החורבן פירושו שאינו מכיר בדבר הזה - כמה ההדבקות בהי"ת זה הטוב הכל כך גדול ועצום שעל האיבוד כשמאבדים אותו ראוי כל כך להצטער ולבכות ולהתאבל עליו.

אין לנו שיעור רק התורה הזאת

בעונג שאין להעלות על הדמיון ואין לתאר אותו, אוי לנו שאנו לא חשים אותו אסור לאבד את זה, זה אבידה שאין לה תמורה ואין לשער את גודל האבידה, מה שאדם לא חש בכך שנברא בשביל לחוש את האושר הגדול הזה, זה האבילות הגדולה שקבעו לנו חז"ל, אבילות על חורבן ביהמ"ק, מי שלא יודע את זה לא יודע כמה האבילות גדולה, ההפסד הוא כה איום שאם היינו מכירים בזה היינו קופצים לתוך האש, לא היינו יכולים לעצור בעד עצמינו.

יהי רצון שכן נזכה לחוש כל רווחא דשמעתי, את העונג הגדול, את האושר הגדול של ההדבקות בהי"ת, של עין לא ראתה, אלוקים זולתך, ונזכה במהרה לבנין בית המקדש, לחוש בקרבה הגדולה של הקב"ה אלינו, ונזכה להתענג בזה בצורה האמיתית בלי סוף, אמן.

ברכת מזל טוב

לידידנו בוגרי הישיבה "ק לרגל השמחה השרויה במעונם

ידידינו הרב אשר פרייס [ו] לרגל אירוסיו הבת

***

הרה"ג ר' יחיאל גלר [כ] להולדת הבן

הרב ישראל בן ציון ורמברנד [כה] להולדת הבן

הרב יוסף דב איזבי [כח] להולדת הבן

הרב יחזקאל ברוך [כט] להולדת הבן

הרב ישראל שולזינגר [כט] להולדת הבן

הרב יקותיאל מרקוביץ [כט] לרגל הולדת הבן והבת

הרב זלמן מאיר פרידמן [ל] להולדת הבן

הרב אלחנן משה לנג [לא] להולדת הבן

הרב משה שחור [לד] להולדת הבן

הרב יקותיאל נוביק [כח] להולדת הבת, נכדה למרן המשגיח שליט"א

הרב פנחס גרוס [ל] להולדת הבת

הרב שמואל אוחנה [לג] להולדת הבת

בברכה נאמנה שיזכו לגדלם לצורה ולחופה ולמעשים טובים

***

לבני הישיבה שישי' שבאו בבית האירוסין

הבה"ח יעקב רוזנברג [לה] בן ידידנו בוגר הישיבה הרב יהודה רוזנברג [יב] עב"ג למשפ' רוטנברג מגבעת זאב מירושלים

הבה"ח אברהם דוד פולק [לה] עב"ג למשפחת פפנהיים מירושלים

הבה"ח ירחמיאל שבתי בלאט [לה] עב"ג למשפחת רוזנפלד מ"ב

הבה"ח יעקב יוקב זילברמן [לה] עב"ג למשפחת גולדמן מ"ס

הבה"ח ברוך שמעון נוביק בן ידידנו הרה"ג ר' מאיר נוביק - עב"ג למשפ' אידלמן מאשדוד

הבה"ח בן ציון אילוז [לה] עב"ג למשפ' בוסקילה ממו"ע

בברכה נאמנה שיזכו לבנות בית נאמן בישראל

***

ניתן לעדכן שמחות בקו הבוגרים: 08-9747479

או במייל: 0539747@gmail.com

מי שיוודע לחוש את העונג של רווחא שמעתי ואיבד את זה אינו יכול להתגבר בשום אופן אפי' עם הכוחות של ר' יוחנן על הכאב הזה, ור' יוחנן שף דעתי עד דנח נפשיה, וזה חלק מהאבילות על החורבן, לפני החורבן היה ר' יוחנן משפירי ירושלים, שיכל כל כך להתענג על כל דבר שהוא הבין בתורה, כך האדם נברא שיוכל להתענג על כל סברא שהוא מבין עונג בלי די, ושכשיחסר לו את זה שף דעתי מרוב צער על חסרון זה, כי הנאה זו כל כך גדולה ועצומה, עד שמי שאין לו אותה ויודע אותה אינו יכול לעמוד בזה מרוב הצער ומרוב הכאב שאין לו את אותה הנאה.

להתענג על ה'

זה השמחה שצריכה להיות בסיום זמן למי שהשלים זמן, מי שעמל זמן שלם, ויגע זמן שלם טרח והתאמץ, הבין דברים, נתחדשו לו דברים, נהיה רווחא שמעתי, צריך להיות עונג ואושר

ושמחה בלי די, צריך לחוש את זה ואפשר לחוש את זה, ולתחושת

הנאה זו אין גבול, ככל שהמאמץ גדול כך ההנאה גדולה, ובמדה זו היא גם האבילות הגדולה על החורבן, אז היה לנו את הקירבה הגדולה שהקב"ה נמצא בתוך ביתו, את הקרבה הגדולה הזו אבדנו, ומי שיוודע לחוש כמה אבדנו, כמה הפסדנו, כמה יכלנו שכל חיינו יהיו רצף של אושר בלא די, רצף של הנאה בלא די, רצף של שמחה בלא די, יודע כמה צריך להתאבל על זה.

עלינו להאמין ועלינו לחוש את זה הרי נבראנו להתענג על ה', כל רגע ורגע, כל שעה ושעה, להתענג בעונג ללא הגבלה

האפשרות היחידה שיש לנו לחוש ככל הניתן ומתאפשר העונג של קירבת הי"ת היא, על ידי מה שכן נשאר לנו אחר החורבן, ואין לנו שיעור רק התורה הזאת, כמה שאדם באמת התאמץ, כמה שעמל ויגע כל אחד לפי מה שהוא, יכול לחוש לפי מדת עמלו כמה הוא הטוב והעונג והאושר ההדבקות בהי"ת, ובכך יכול לחוש את האבידה שהיתה בחורבן ואת החוסר קירבה להי"ת שיש לנו.

אבל מי שלא התאמץ לא יודע מה זה, לא יודע מה זה תורה, לא יודע מהו העונג הרוחני, ואינו יודע מה הוא איבד, ולא יודע כמה אפשר להשיג, כמה אושר, כמה שמחה, כמה טובה, כמה הנאה, שאדם יכול להגיע אליה ע"י שהוא מתקרב להי"ת, ע"י שהוא עוסק בתורת ה' ובמצוות ה' שבכך הוא חש את הקירבה להי"ת.

כולנו מאמינים וכולנו יודעים "עין לא ראתה אלוקים זולתך יעשה למחכים לו", אבל זה לא רק לעתיד לבא, אלא אדם יכול אף בעוה"ז לחוש עונג אין קץ ואושר לאין די וסוף, אפשר גם בעוה"ז לחוש את האושר האין סופי, את העונג שאין קץ, ואת ההנאה עד בלי די, מי שחש זאת יודע להתאבל על החורבן בצורה נוראה, משום שהוא יודע כמה הפסד יש בחורבן, ומי שחש זאת גם יודע כמה אפשר להתענג מן הדברים שנשארו לנו, וזה מה שמצינו בחז"ל (שם) בחורבן ביהמ"ק מרוב צער שבא מרוב הכרה בהפסד שלא יכלו לגבור על עצמם עד שנפלו לאש, ולא שח"ו עשו כך במזיד, אלא הצער הוא כל כך איום ונורא שאדם לא יכול לעצור אותו.

דין גרמא דעשיראה ביר

וכן מצינו מה דאיתא בחז"ל דר' יוחנן אמר אנא אישתיירא משפירי דירושלים, שפירי דירושלים מאן נינהו אלו שידעו להרגיש ולחוש את העונג הרוחני, וזה היה ר' יוחנן, זה היה מהות של עיר הקודש ירושלים וזו מהותו של המקדש, מקום להשראת השכינה, מקום לחוש את העונג הרוחני שהוא בלא קץ, ואין לתאר ואין לשער עונג זה, ואדם יכול לחוש אותו.

ור' יוחנן אמר "דין גרמא דעשיראה ביר", אך בל נחשוב שר' יוחנן היה לו לב אבן שמתו לו עשרה בנים וכך אמר, לא, ר' יוחנן היה לו לב בשר, ועשרה בנים שמתו לו כאב לו, זה כאב נורא ואיום, לא היה לו חלילה לב אבן, אבל ר' יוחנן כאריה יכל להתגבר על הצער הנורא הזה של מיתת עשרה בנים, הוא התגבר כאריה בכל הכוחות, אבל כשנח נפשיה דריש לקיש ולא הווה רווחא שמעתי הוה צווח ככרוכיא הי אית בר לקישא עד דשף דעתי, ברור שר' יוחנן גם אז ניסה להתגבר, אך על הכאב שלא רווחא שמעתי - שהיה אצלו האושר הגדול ואין סופי, על הכאב הזה הוא לא יכל להתגבר, למרות כל הכוחות שהיו לו שמתגבר על הרעה של "דין גרמא דעשיראה ביר", מ"מ הרעה על שלא רווחא שמעתי לא יכל להתגבר.

הגאון דבי מרדכי גוטסגנדה שליט"א

תשעת הימים

סעודת סיום מסכת בתשעת הימים

אף משאר היום, לבין 'תענית' - דשפיר נדחה על ידם דין התענית אפילו משאר היום, ודו"ק. וצ"ת בכ"ז. (עפ"י קונטרס פרחי ג"ץ לאאמור"ר הגר"נ זצ"ל).

האם ע"י 'אומן קונה בשבח כלי' - נחשב הבעלים

כקונה ממנו בתשעת הימים?

כתב הרמ"א (ס' תקנא ס"ז) דגם אסור לקנות בגדים מר"ח, והיינו אפילו על דעת שלא ללבושם עתה אלא רק לאחר תשעה באב, (משנה ברורה ס"ק מט). להלן שאלה שנשאלה (תשנ"ח) מאת הגרמ"מ שולזינגר זצ"ל לקמיה דהגר"ש וואזנר זצ"ל:

תופרת שגמרה לתפור בגד, ועדיין לא לקחוהו ממנה, האם אפשר לקחתו

ממנה ולשלם לה בתשעת הימים? - למאי דכתב הש"ך בחו"מ סי' ש"ו ס"ק ג' דהוי ספיקא דינא אם אומן קונה בשבח כלי, (=וראה עוד במחצית השקל כאן בס' תקנא על המג"א ס"ק כה), ולהאי גיסא דקונה א"כ לכאורה כשלוקחים ממנו הבגד הוי קנין על השבח, ואולי אסור בתשעת הימים? או אולי שבח לבד שרי לקנות?

או אולי אם הוא ספיקא דינא, אז לענין קנין בגדים חדשים בתשעת הימים שאינו איסור דאורייתא, אזלינן לקולא כהאי גיסא דאינו קונה בשבח כלי, ורק משלמים לו המגיע לו.

וגם אם נפסוק שאסור לו לקבל הכסף עד אחרי ת"ב ואילו הוא נושא את נפשו? או שיתנו לו הכסף בתורת הלואה לעת עתה?

והגר"ש וואזנר זצ"ל השיבו בקצרה

(בשולי גליון השאלה) וזה לשונו: בעזה"י רק עכשיו יכלתי לקרא שאלתו המהווכמת. דעתי העני' בודאי לשלם המגיע לה, ולא להחשיב זה כקנין בגדים חדשים לענין מנהג הק' של ט' הימים. ושאלת חכם חצי תשובה או רובה כמליצת מרן החתם סופר זיע"א. דוש"ת שמואל הלוי וואזנר. ע"כ.

מטו בי מדרשא, דנשאל מרן החזו"א זצ"ל על מה שנהגו הבכורות בערב פסח לאכול ע"י סיום מסכת, דמ"מ היאך מותרים לאכול גם אח"כ שלא בשעת הסיום? וענה, דבגמרא (שבת קיט ע"א) הלשון - על סעודת סיום מסכת - עבידנא 'יומא טבא' לרבנן, נמצא א"כ דכל מאכלו באותו היום הוי סעודת מצוה. ע"כ.

וחכ"א שליט"א העיר, מהא דלענין אכילת בשר ויין בסעודת סיום בתשעת הימים, משמע במשנה ברורה (ס' תקנא ס"י) שהחיתור רק באותה הסעודה, [ע"ש במשנה ברורה (ס"ק עב) - לענין סעודת מצוה וסיום בתשעת הימים - דמשמע דרק כוס של ברהמ"ז שרי, אך לא כל היום], ומאי שנא מדחיית תענית דמותר באכילה כל היום?

וביאר בזה באופ"א, דהנה בחידושי הגר"ח (סוף מסכת נדרים) עמד לבאר מ"ט מי ששכח ואכל בתענית, דמ"מ עליו להמשיך לצום ולהשלים את התענית (ע"י בס' תקסח ס"א ובמשנה ברורה ס"ח), והא סו"ס ע"י אכילתו כבר הפסיד את ה'תענית'? וביאר הגר"ח, דמלבד ה'תענית' יש דין נוסף ש'היום' הזה אסור באכילה ע"ש. ולפי"ז אפ"ל דבתענית בכורות דערב פסח שאני וליכא דין נוסף זה, אלא רק דין 'תענית', ולכן כיון שכבר אכל ב'סיום' הפסיד התענית ושוב מותר לאכול עוד. אבל לענין אבלות דתשעת הימים, שפיר לעולם עדיין אסור בבשר ויין בשאר היום, עכ"ד. (וכבר עמד בזה בשו"ת ארץ צבי סי' עט, וראה עוד בשו"ת מנחת יצחק ח"ח סי' מה מ"ש בכ"ז, וע"ע מעשה איש ח"ו עמ' קיג).

אמנם, הנה שם (ס' תקנא) - לענין תשעת הימים - נזכר גם סעודת מילה, וג"כ אי"ז מתיר בשר ויין לכל היום אלא

רק באותה הסעודה וכנ"ל, ואילו לענין דחיית תענית ע"י מילה, מצינו (ס' תקנא ס"ט) דאף דוחה את שאר התענית [=בצום נדחה], (וע"ע ס' תרפו ס"ז). וצ"ב. [ושוב העירו לשו"ת דברי מלכיאל (ח"ג סי' כז) דנקט דלבעלי הברית מותר, דיו"ט שלהם הוא ע"ש].

ולכאז"ל א"כ בלא"ה צריך לחלק בין אבלות דתשעת הימים - דאכתי אין ה'יום טוב' שע"י ה'סיום' והמילה וכו' הוי סיבה להתיר את איסור הבשר והיין

"ואם ירצה ה', אם אזכה להיות בירושלים עיר הקודש, אצל שער השמים, אבקש בעדך כאשר הבטחתי..." (אגרת הגר"א)

"גמירי שאין תפילתם חוזרת ריקם..."

בספר 'טוב ירושלים' מאת המקובל מהר"י פרחי זצ"ל, מתאר אודות התפילה בכותל המערבי בזמנו (מלפני כמאתיים שנה), וזה לשונו:

גם הולכים בכל ערב שבת קודש לכותל המערבי, ויושבים שם כתות כתות. יש מי שקורא משניות, ויש מי שקורא תהלים ושיר השירים, ויש מי שקורא פרשה שמו"ת עם פירש"י. ומוסיף לכתוב: "ובאים אנשים ונשים להתפלל ולהתחנן לפני שכינת עוזינו, ומתפללים שם מנחה, ובחודש אלול עד יוהכ"פ מתמידים ללכת שם להתפלל ולהתוודות, וגמירי שאין תפילתם חוזרת ריקם, כי לא זזה שכינה מכותל המערבי", ושם נמצאים עניים צנועים, וכל איש ואשה נותנים להם איש כמתנת ידו - - -